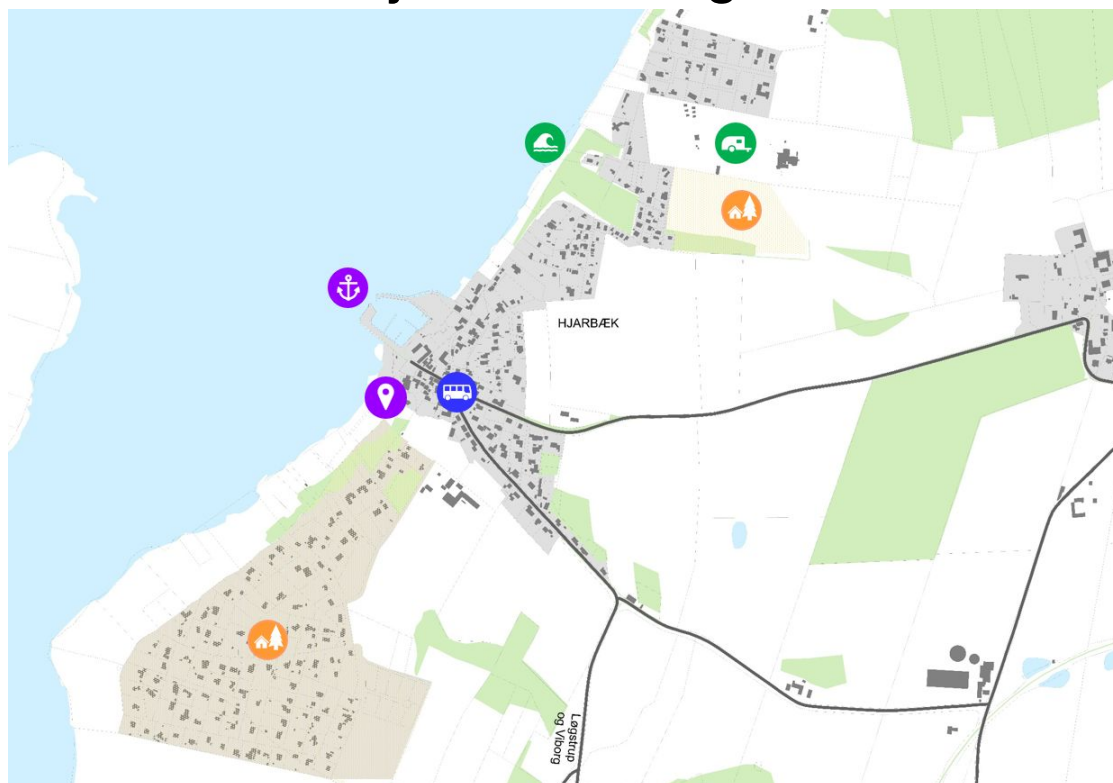

FORSLAG: Hjarbæk i dag

Klik på kortet for at se i større størrelse.

Byens liv

Indbyggerne i Hjarbæk er glade for deres by, og deler den gerne med de mange besøgende. Borgerne i byen vægter byens særegne charme og de rekreative omgivelser meget højt. Det er en attraktiv by for alle aldersgrupper med plads til forskellighed. Borgerne betegner hinanden som engagerede og omsorgsfulde mennesker, der tager hånd om hinanden og byen. Hjarbæk er et aktivt lokalsamfund med mange arrangementer og spontane initiativer: "Det er bare at spørge, om nogen vil være med!"

(Sammendrag fra Hjarbæk Borgerplan – april 2019)

Signalement

 Indbyggere 225. Mange ældre. Vækst i indbyggertal.	 Almen service Findes i Løgstrup.	 Handel og erhverv Kro, Camping.	 Byggemuligheder Bolig: Få private byggegrunde.	 Aktører Borgerforening. Sjægtelaug, Sejlkub.
--	--	---	--	---

Klik på kortet for at se i større størrelse.

Byens struktur

Hjarbæk ligger 12 km nordvest for Viborg. Hjarbæk afgrænses mod nord og syd af eksisterende sommerhusområder, Hjarbæk Fjord mod vest og det åbne land mod øst.

Hjarbæk (Hiardbeck – en sammentrækning af 'hjord' og 'bæk') blev nævnt første gang i 1440 som en ladeplads for Viborg. Frem til 1840 havde havnepladsen karakter af naturhavn, indtil et toldsted blev opført i 1847 og Hjarbæk Havn stod færdig i 1851. Havnen blev primært benyttet af lokale fjordfiskere og mindre fragtskibe frem til 1966,

hvor Hjarbæk Fjord blev adskilt fra resten af Limfjorden med en dæmning over Virksund. Toldstedet er i dag omdannet til Hjarbæk Kro.

Hjarbæk har først og fremmest udviklet sig som en bonde- og fiskerby, hvor landsbyen er opstået omkring havnen, og består hovedsageligt af gårde og småhuse, der ligger langs indfaldsvejene. Den oprindelige landsby er blevet omkranset af nyere parcelhus- og sommerhusbebyggelser.

Hjarbæk har ikke, og har aldrig haft, hverken kirke, forsamlingshus eller skole. Indtil omkring 1960 var Hjarbæk en mere eller mindre selvforsynende by, mens man i dag skal til Løgstrup efter stort set al handel og service.

Landsbyens gadenet fremstår i sit oprindelige forløb, og forbinder den oprindelige havneplads med bygader og baggyder, og med små pladسدannelser hvor indfaldsvejene løber sammen.

Der findes flere markante beplantninger i landsbyen, i form af solitære træer og rækker af træer, som er karaktergivende for byen. På Hjarbækvej stod engang en lang allé af træer gennem byen, og man kan stadig se enkelte af de gamle træer.

Hjarbæk har bevaret meget af sin oprindelige karakter med den unikke beliggenhed i fjordlandskabet. Havnepladsen og småhusene udgør en væsentlig kulturhistorisk værdi. Stejlepladsen ved kroen, som bruges til tørring og tjæring af fiskernes fangstnet, er en af Danmarks bedst bevarede som endnu bruges til sit oprindelige formål.

Rundt om Hjarbæk

Hjarbæk ligger på den østlige skrænt ned til Hjarbæk Fjord i en af Limfjordens sydlige forgreninger. Her har en slugt i terrænet forbundet det højere beliggende agerland med fjordens fiskevand og transportveje. Landskabet hæver sig temmelig brat mod nordøst og sydvest, og næsten alle de ældre bygninger er blevet opført på de laveliggende områder herimellem og mod sydøst.

Hjarbæk blev udbygget med et sommerhusområde med små fritidshuse i bakkerne i begyndelsen af 1900-årene og en badestrand blev anlagt i 1932.

Hjarbæk har naturlige sammenhænge med Løgstrup, i form af at skole og anden almen service ligger her, og Vorde på grund af kirken. Der er også sammenhænge med Kvols, Knudby og Fiskbæk, i kraft af den kystnære beliggenhed ved fjorden.

Signaturforklaring

Byggemulighed

Virksomhed

Dagligvarebutik

Rekreativt område

Bus

Dagtilbud

Skole

Plejecenter

Idrætsanlæg

Mødested

Kulturhistorie og seværdighed

Signaturforklaring

Historisk kort 1948-1940

Hjarbæks omgivelser og nærområde

FORSLAG: Udviklingsplan for Hjarbæk

Klik på kortet for at se i større størrelse.

Pejlemærker for Hjarbæks udvikling

Det gennemgående tema for Hjarbæks videre udvikling er *"noget særligt - for sig selv og for andre"*. Det skal ske ved at arbejde efter disse pejlemærker:

- Havnen og fjorden – som attraktion for beboere og for gæster
- Byen – fortiden, nutiden og fremtiden
- Naturen – benyttelse og beskyttelse

Udviklingen af Hjarbæk

Borgerne i Hjarbæk har gennem et stykke tid arbejdet med deres visioner for deres bys fremtid. De har sammen formuleret som værdier, at borgerne i byen vægter byens særegne charme, børnene og de rekreative omgivelser særlig højt. Der er meget stor bevidsthed om, at borgerne deler deres by med mange – der er mange interesser knyttet til byens havn, byens beliggenhed ved kysten og den natur der omgiver byen.

Hjarbæk er en aktiv by med flere foreninger og laug, der skaber liv i byen. I de senere år er der opstået et fint samarbejde mellem byens borgerforening, sejlkлубben og Sjægtelaug.

Havnen er også i dag helt central for byens liv. Den fungerer i dag som et rekreativt område, der dagligt besøges af mange.

Borgerne har et stort ønske om at styrke det eksisterende havneområde i sin nuværende form, men så de faciliteter og aktiviteter, som byens borgere og besøgende kan have fælles fornøjelse og glæde af, opgraderes til en tidssvarende standard. Især er der et stort behov for at opgradere havnens offentlige toilet.

Det er et ønske at skabe bedre sammenhæng mellem havneområdet og de bynære kystområder, der ønskes gjort mere tilgængelige. Der er samtidig en meget høj bevidsthed om, at alle nye tiltag skal ske med respekt for og hensyntagen til det eksisterende miljø.

Især Stejlepladsen ligger det byens borgere stærkt på sinde at bevare, som byens samlingspunkt for borgere og turister, i sin nuværende form. Borgerne værner om det helt særlige miljø med fiskeskurene og rusepælestakkene ved 'Hjarbækkens' frie udløb, hvorfra der er udsigt og fri adgang til strand og fjord.

Selve havnemolen er et yndet udflugtsmål for de mange der besøger Hjarbæk for at nyde udsigten og se den helt utrolig smukke solnedgang over fjorden. Borgerne har en ide om at udvikle molen, så der bliver etableret en 'siddetrappe' på molens yderside mod vest. Tanken er, at siddetrappen også kan bruges som tribune til de mange tilskuere der er til sejladser på fjorden, herunder VM i sjægtesejlad.

I tilknytning til havneområdet har borgerne et ønske om, at der etableres en legeplads. Et sted der kan bruges i hverdagen af lokalsamfundets borgere, og som også kroens og byens gæster samt havnens kørende og sejlene gæster vil få glæde af. Legepladsen ønskes derfor placeret tæt på havnen, men så selve Stejlepladsen ikke berøres. Også her har kravene til udformning og tilpasning til landskabet høj prioritering.

Hjarbæks mange gæster, ikke mindst i sommerhalvåret, er med til at øge trafikmængden gennem byen betragteligt. Der er ønske om hastighedsdæmpende foranstaltninger, lidt flere p-pladser og en tydeliggørelse af trafikens forløb på udvalgte områder.

Nord for Hjarbæk ligger en af Viborg Kommunes få badestrande. Området er efter borgernes vurdering efterhånden blevet noget forsømt. Vedligehold af de grønne områder, etablering af et offentligt toilet og flere faciliteter i tilknytning til områdets madpakkehus ses som en tiltrængt opgradering af området.

Borgerne vil gerne etablere noget, der skaber aktivitet og sammenhold i vintertiden, hvor byen er rimeligt stille. Konkret er det et ønske at etablere en vinterbadeklub, og anlægge vinterbadebro med en mobilsauna, gerne i tilknytning til sejklubbens arealer.

Borgerne ønsker at arbejde for, at strandengene syd for Hjarbæk kan genetableres og føres tilbage til oprindeligt udseende, gerne ved naturlig afgræsning, evt. gennem etablering af et lokalforankret "ko-græsse-laug".

Hjarbæks borgere har et ønske om at kunne gå en tur langs kysten. Ønskedrømmen er en vandresti rundt om hele fjorden, men et mere realistisk scenarie er at få forbundet Hjarbæk by med sommerhusområderne nord og syd for byen med stier. Der er forslag om to konkrete strækninger – en sydlig forbindelse mellem Hjarbæk by og sommerhusområdet Fuglebakken, og en nordlig forbindelse mellem campingpladsen, badestranden og Hjarbæk by.

OBS! Konkrete projekter forudsætter tilladelse fra relevante myndigheder.

Byrådet vil arbejde for

For at understøtte Hjarbæks udvikling, vil byrådet arbejde for:

- at gennemføre en realiseringsplan for dele af udviklingsplanens emner
- at justere kommuneplanens afgrænsning af Hjarbæk, så der er mulighed for etablering af enkelte nye boliger i byen
- en opgradering af strandområdet
- at styrke naturområderne i tilknytning til strandengene, herunder etablering af kogræsselaug

Det bliver i hvert enkelt projekt vurderet, om realisering forudsætter tilladelse og/eller dispensationer. Realisering afhænger af, at de nødvendige tilladelser kan opnås.

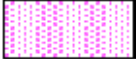
□ Borgerne vil derudover arbejde for

I forbindelse med arbejdet med den lokale udviklingsplan for Hjarbæk, har borgerne besluttet at arbejde videre med følgende projekter:

- Bypedeller, der kan bistå med vedligehold, opsyn og øvrige afgrænsede opgaver, eksempelvis anlægsarbejde i forbindelse med øvrige projekter.
- Etablering af stier i naturen
- Etablering af kogræsselaug
- Etablering af faciliteter for vinterbadere samt anlæggelse af vinterbadebro
- Udviklingsgruppen vil være behjælpelig med ansøgning af fondsmidler, skitser til legeplads m.m.

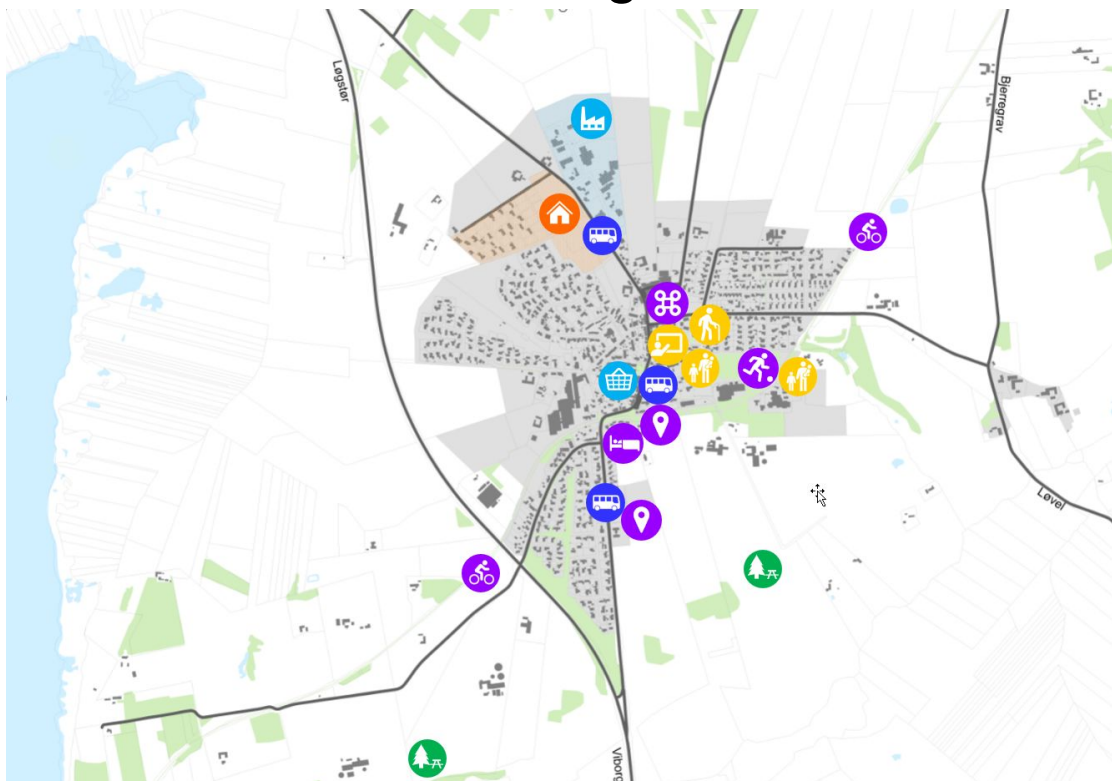
Disse projekter er borgernes egne, og indgår ikke i den formelle kommuneplan eller anden kommunal prioritering på nuværende tidspunkt.

Signaturforklaring

- Vejadgang
- Eksisterende større stier
- Forslag til nye større stier
- Erhvervsområde under udbygning
- Nyt rekreativt område
- Nyt område til almen service
- Boligområde under udbygning
- Nyt boligområde
- Perspektivområder - boliger
- Eksisterende landsbyafgrænsning
- Udvidelse af landsbyafgrænsning

Signaturforklaring

FORSLAG: Skals i dag

Klik på kortet for at se i større størrelse.

Byens liv

Skals har alle de faciliteter, man kan ønske sig af en bosætningsby. Byen er velfungerende og velholdt. Byen er unikt placeret i landskabet, hvilket byder på mange naturoplevelser og aktivitetsmuligheder. Borgerne er initiativrige og aktive når det gælder fællesskab og foreningsliv, og ønsker man at blande sig i byens liv, er det bare at møde op og gøre en forskel.

(Opsummering på baggrund af borgermøder forår 2019)

Signalement

 Indbyggere 1.809 Vækst i indbyggertal.	 Almen service Skoler, Dagtilbud, Plejecenter, Ældreboliger, Hal/baner, Svømmehal, Bibliotek.	 Handel og erhverv Dagligvarer, Udvalgsvarer, Service, Håndværk, Spisesteder, Overnatningsmulighed, Fremstilling.	 Byggemuligheder Bolig: Nørreballe. Erhverv: Industriparken.	 Aktører Borgerforening, Idrætsforeninger, spejdere, lokalhistorisk, menighedsråd m.fl.
---	--	--	--	--

Klik på tabellen for at se den i større størrelse.

Byens struktur

Skals ligger godt 10 km nord for Viborg, og er den største by i kommunens nordlige del Viborg

Skals nævnes første gang 1574 som Skalnes, og fungerede oprindeligt som en mindre landsby med højskole, skole og kirke. Omkring kirken opleves stadig elementer af den oprindelige landsbystruktur med sognegård og enkelte gårde.

Efter anlæggelsen af Løgstørbanen i 1893 oplevede byen en markant fremgang omkring industri og håndværk, hvor særligt Skalma fik en afgørende betydning for byens udvikling.

Stationsbyen fremstår i dag let aflæselig i byens struktur, og særligt langs Hovedgaden opleves udviklingen fra landsby til stations- og industriby tydeligt, i kraft af flere velbevarede bygninger, hvor ikke mindst Skalsmas industribygninger fremstår med fine arkitektoniske kvaliteter.

På den nedlagte banestrækning er Himmerlandsstien anlagt, og fungerer både som en regional rekreativ forbindelseslinje og som intern sti i byen.

Byen er siden udbygget med parcelhusområder syd, øst og vest for den ældre del af byen. I bymidten har området omkring Torvet gennemgået en omdannelse, og der er opført to-etagers ejendomme med bolig/erhverv, ligesom der er opført tæt-lav boliger flere steder i byen. Nord for byen ligger et ikke fuldt udbygget erhvervsområde.

Indenfor byens afgrænsning er der få grønne områder, mens storslåede landskaber ligger lige uden for bygrænsen. Skals ligger på næsset Skalnæs i et morænelandskab mellem Simested Å og Skals Å. Byen har dermed en unik beliggenhed i forhold til Hjarbæk fjord, åerne og det kuperede landskab. I nærheden er flere andre attraktive naturområder, som Borup hede, Kjølens Enge og Ulbjerg klint.

Skals ligger på den nordlige Hærvejsvandrerrute mellem Viborg til Hirtshals/Frederikshavn.

Skals er den største by i Fjordklyngen, som er et udviklende klyngesamarbejde mellem Nr. Rind, Sundstrup, Låstrup, Skringstrup, Ulbjerg og Skals.

Rundt om Skals

Skals ligger på næsset Skalnæs i et morænelandskab mellem Simested Å og Skals Å. Byen har dermed en unik beliggenhed i forhold til Hjarbæk fjord, åerne og det kuperede landskab. I nærheden er flere andre attraktive naturområder, som Borup hede, Kølsen Enge og Ulbjerg klint.

Skals ligger på den nordlige Hærvejsvandrerrute mellem Viborg til Hirtshals/Frederikshavn.

Skals er med i Fjordklyngen, som er et udviklende klyngesamarbejde mellem Nr. Rind, Sundstrup, Låstrup, Skringstrup, Ulbjerg og Skals.

Links

[Link til Skals officielle hjemmeside](#)

[Link til ledige kommunale byggegrunde i Viborg Kommune](#)

Signaturforklaring

Boligområde under udbygning

Erhvervsområde under udbygning

Dagligvarebutik

Rekreativt område

Bus

Dagtilbud

Skole

Plejecenter

Idrætsanlæg

Mødested

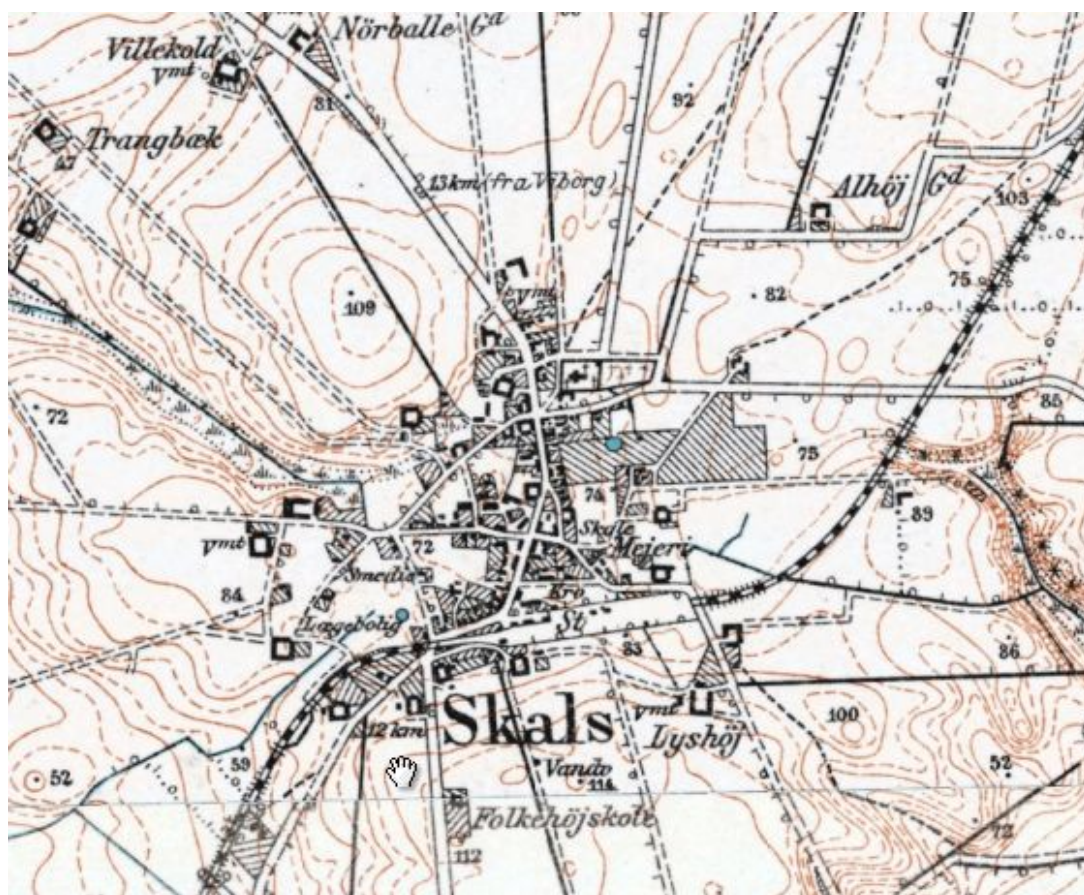

Kulturhistorie og seværdighed

Signaturforklaring

Skals' omgivelser og nærområde

Historisk kort 1928-1940

FORSLAG: Udviklingsplan for Skals

Klik på kortet for at se i større størrelse.

Pejlemærker for Skals' udvikling

Det gennemgående tema for Skals er at skabe udvikling ved at *"styrke helhed og sammenhæng"*. Det skal ske ved at arbejde efter disse pejlemærker:

- At styrke fysiske sammenhænge i byen – mellem områder i byen, og mellem byens eksisterende og kommende faciliteter.
- At styrke sammenhænge ind og ud af byen, rundt om byen og i naturen.
- At styrke og dyrke fællesskabet i byen på tværs af generationer, og mellem byens borgere og tilflyttere.

Udviklingen af Skals

Rygraden i Skals, er Hovedgaden. Borgerne sætter pris på den specielle charme ved at gaden slynger sig gennem byen, og dette ønskes bevaret og styrket. Længs Hovedgaden ligger flotte velbevarede og istandsatte bygninger, kun enkelte trænger til en kærlig hånd. Borgerne mener at Hovedgaden kan forskønnes yderligere, ved oprydning og skiltning der passer bedre til bygningerne.

Det er et ønske at øge trygheden i trafikken for både bilister og bløde trafikanter i Hovedgaden. Der er yderligere fokus på en forbedring af forholdene omkring den kollektive trafik. En nærmere trafikanalyse af Hovedgaden som helhed vil afdække mulige løsninger.

Midt på Hovedgaden ligger Torvet, som er byens daglige mødested, blandt andet på

grund af købmanden og Torvecafeen. Efter borgernes opfattelse kan og bør Torvet bruges mere aktivt. Der er flere forslag til fysiske forbedringer – bedre belægning og mere beplantning, mere ly og læ, flere siddemuligheder samt etablering af scene og boder. Der vil også blive arbejdet med flere aktiviteter på Torvet hen over året.

I forhold til Skalmagrunden er det centralt for byens videre udvikling, at en fremtidig omdannelse og udnyttelse af området sker med hensyntagen til helhed og sammenhæng i forhold til resten af byen. Blandt andet ved at sikre en grøn rekreativ forbindelse fra byens nye park gennem Skalmaområdet til Himmerlandsstien.

De kommende års udvikling af Skalma-grunden giver i det hele taget nye perspektiver også for den vestlige del af byen, hvor den fremtidige byudvikling forventes at ske.

Bedre stiforbindelser mellem boligområderne er centralt for oplevelsen af færdiggørelsen af den nordlige del af byen, ligesom der er behov for tiltag, der gør de resterende grunde i Nørreballe-udstykningsen mere attraktive. I den nærmere planlægning skal det i det hele taget sikres, at der etableres grønne områder i forbindelse med udviklingen af nye boligområder, og at der i den forbindelse skabes stisystemer, der forbindes med eksisterende stier.

Der er mange gode indendørs faciliteter i byen allerede, der funktionelt kan knyttes bedre sammen. Byen kan styrkes med yderligere udendørs faciliteter og grønne områder, blandt andet i den bynære baneskov. Der ønskes skabt en tryk forbindelse i området mellem skole, ny børnehave, idrætshal og multihus. Der ønsker derudover etableret et mødested for børn og unge med blandt andet skaterbane. Som en del af områdefornyelsen i Fjordklyngen, anlægges der en ny park i Skals by – i tilknytning hertil kan måske etableres en hundeskov?

Borgerne har et ønske om at forbedre faciliteter og vedligehold på Skalsstrækningen af Himmerlandsstien, eksempelvis med flere bord/bænke, eller "fortællerbænke", der fortæller om Skals og Skals' historie

Skals skal præsentere sig bedre ved at indkørslen til byen fra syd forbedres, ligesom "den grønne trekant" ved indkørsel fra Løgstørvej til Højskolebakken kan forskønnes.

Der skal arbejdes for flere faciliteter der forbedrer adgang til og aktiviteter i naturen. Her foreslås blandt andet en ophalerplads for kano og kajak ved Skals Å broen, et udkigstårn ved vådområdet i engene samt forbedret afmærkning af ruter og opsætning af infotavler.

Byrådet vil arbejde for

For at understøtte Skals' udvikling, vil byrådet arbejde for:

- en fremtidig omdannelse af Skalma-grunden, som sikrer helhed og sammenhæng med resten af byen
- en nærmere trafikanalyse af Hovedgaden
- en ændring i kommuneplanens rammer for det sydlige erhvervsområde, så området fremover bliver til boligformål
- flere faciliteter der forbedrer adgang til og aktiviteter i naturen
- udpegning som kulturmiljø

Det bliver i hvert enkelt projekt vurderet, om realisering forudsætter tilladelse og/eller dispensationer. Realisering afhænger af, at de nødvendige tilladelser kan opnås.

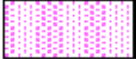
□ Borgerne vil derudover arbejde for

I forbindelse med arbejdet med den lokale udviklingsplan for Skals, har borgerne besluttet at arbejde videre med følgende projekter:

- Aktiviteter på Torvet
- Ikke-sportslige aktiviteter for de 40-60-årige
- Velkomstfolder til tilflyttere
- Styrket kommunikation
- Foreningernes dag
- Kunstgræsbane ved efterskolen
- Byforskønnelse (Hovedgade og indkørsel fra syd)
- Hundeskov
- Omdannelse af Torvet
- Udvikling af baneskoven
- Byrum til unge
- Udvikling af Himmerlandsstien

Disse projekter er borgernes egne, og indgår ikke i den formelle kommuneplan eller anden kommunal prioritering på nuværende tidspunkt.

Signaturforklaring

- Vejadgang
- Eksisterende større stier
- Forslag til nye større stier
- Erhvervsområde under udbygning
- Nyt rekreativt område
- Nyt område til almen service
- Boligområde under udbygning
- Nyt boligområde
- Perspektivområder - boliger
- Eksisterende landsbyafgrænsning
- Udvidelse af landsbyafgrænsning

Signaturforklaring

FORSLAG: Vorde i dag

Klik på kortet for at se i større størrelse.

Vorde er beliggende 12 km nord-nordvest for Viborg, højt i landskabet og kun få kilometer fra Hjarbæk fjord. Byen kendes allerede fra 1200-tallet som Wortheg, der betyder enten 'varde' eller 'vagtpost'.

Vorde er i dag en lille samling gårde og huse beliggende på den jævnt faldende bakkeskråning øst for kirken. Indbyggertallet er i 2019 opgjort til 48.

Vordes kirke ligger, som et fremtrædende vartegn i landskabet, vest for landsbyen. Den første del (skib og kor) blev opført i 1100-1200-tallet, og i 1400-tallet kom tårnet og formentlig våbenhuset til.

Ved kirken blev der fra middelalderen og frem til sidst i 1600-tallet holdt birketing. Navnet på bakken Galgehøj – også kaldet Vorde Bavnehøj – nord for kirken refererer til dette ting. I en årrække i 1900-tallet blev der, med inspiration fra højskolebevægelsen, afholdt folkemøder ved Vorde Bavnehøj.

I Vorde var der tidligere forsamlingshus (opført i 1884) og landsbyskole (opført 1907 og nedlagt 1961). Kirken er i dag et af de få tilbageværende lokale samlingspunkter i sognet, mens offentlig service, idræts- og foreningsliv nu overvejende findes i Løgstrup.

Vordes udvikling

Vorde er en af de, i kommuneplanen afgrænsede landsbyer, hvor der kun kan ske beskedent nybyggeri, såfremt det sker under hensyntagen til og med respekt for landsbyens bygningsmiljø og strukturer. Hensynet til de landskabelige, kulturhistoriske, natur- og miljømæssige interesser prioriteres højt, hvor særligt Vordes beliggenhed højt i landskabet vurderes at have stor effekt på lang afstand.

Signaturforklaring

Byggemulighed

Virksomhed

Dagligvarebutik

Rekreativt område

Bus

Dagtilbud

Skole

Plejecenter

Idrætsanlæg

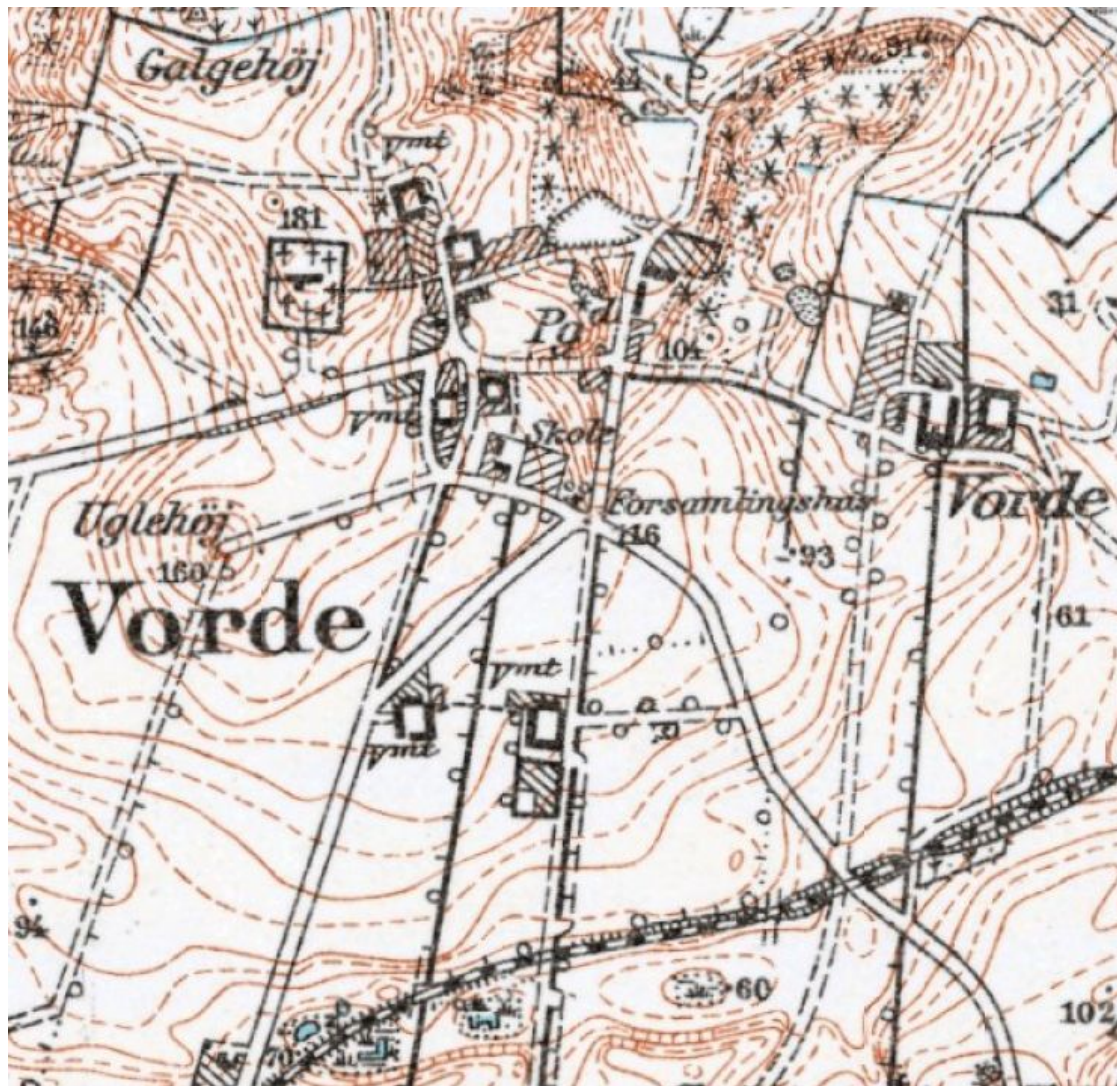

Mødested

Kulturhistorie og seværdighed

Signaturforklaring

Historisk kort 1928-1940